

LIỆT KÊ CÁC HUYỆT KHÁC NHAU NHƯNG CÙNG TÊN VÀ MỘT HUYỆT CÓ NHIỀU TÊN

I. TỔNG QUAN

Hiện tượng các huyệt khác nhau nhưng cùng tên và một huyệt có nhiều tên trong Du huyệt học là một tất yếu khách quan của quá trình phát triển lịch sử, do các nhân tố sau đây:

- Sự sao chép nhầm lẫn từ huyệt này sang huyệt khác ở các huyệt gần nhau như:

Thái uyên: Thái tuyền, Quỷ tâm.

Ngũ tế: Thái tuyền, Quỷ tâm.

Dương phù: Tuyệt cốt.

Huyền chung: Tuyệt cốt.

- Hoặc theo cả tên vùng mà đặt cho các huyệt vùng đó như:

Quan nguyên: ...Đan điền....

Thạch môn: ...Đan điền....

Khí hải: ...Đan điền....

Âm giao: ...Đan điền....

- Có những vùng ở xa nhau nhưng có cùng tác dụng, nên ngoài tên riêng lại có tên cùng tác dụng như:

Phong môn: Nhiệt phủ.

Phong trì: Nhiệt phủ.

Tinh cung: Chí thất.

Mệnh môn: Tinh cung.

Khí huyết: Bào môn, Tử hộ.

Quan nguyên: Bào môn, Tử hộ.

- Có những tên huyệt cùng âm nhưng khác dạng tự, hiện tượng này do học từ truyền khẩu, sau đó mới ghi lại mà thành. Như:

Dịch (bộ thủy) môn: Dịch (bộ nguyệt) môn, Dịch (bộ thủ) môn.

Khâu khư: Khâu (có bộ thổ) khư.

Quan nguyên (bộ nhất đầu): Quan nguyên (bộ hãn đầu).

Toàn (bộ ngọc) cơ (bộ ngọc): Toàn (bộ phương) cơ (bộ mộc).

- Có những huyệt gồm nhiều cách đặt tên của nhiều y gia ở nhiều thời đại, nhiều địa phương, nay gộp lại thành nhiều tên. Như huyệt *Quan nguyên* có đến 30 tên, phân tích một số tên trong đó ta thấy mỗi tên do một cách đặt riêng, nêu một ví dụ như sau:

Dan điền, đặt tên theo vùng.

Hạ kỷ, đặt tên theo mức độ quan trọng.

Quan nguyên (bộ hãn), đặt tên theo ghi âm truyền khẩu.

Đại trung cực, đặt tên theo vị trí trên thân người.

Nịch thủy, đặt tên theo tác dụng cấp cứu người chết đuối nước.

Huyết hải, đặt tên theo tác dụng công năng.

Khí hải, đặt tên theo tác dụng công năng.

Tử hộ, Bào môn, Tử cung, Sản môn, đặt tên theo tác dụng sản khoa.

Tiểu trường mộ, đặt tên theo học thuyết kinh lạc, du huyết....

- Đáng chú ý nhất là đặt tên theo tác dụng công năng và tác dụng chữa bệnh ở cả tên chính và tên phụ. Nếu có vốn hiểu biết chữ Hán cổ thì việc khai thác tính năng, tác dụng của huyết sẽ rất phong phú, bổ ích cho nghiên cứu và thực hành điều trị.